

Szerkesztőség

Arad, Acsoy-palota.

Kiadóhivatal

Vatv. Regele Ferdinand 22.
(József Köherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat)

Sürgönycim: Közlöny, Arad

Telefonszám

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre 600 Lm
Fél évre 300 Lei.
Negyed évre 150 Lei
Havonta 50 Lei

Hirdetések díjazás szerint.

Megjelenik naponta reggel!

Egyes szám ára 3 lej, vasárnap
4 lej. Bencsrejtiben 50 banival
több.

Szabad a magyar könyv

Bucurestiben Tatarescu kisebbségi államtitkár javaslatára a minisztertanács elhatározta, hogy megengedi az idegen nyelvű irodalmi és tudományos könyvek behozatalát, de minden behozott könyvet egy bizottságnak kell láttatnia.

Ez a szürke kis hír, amely szerényen hirdödi meg a nagy világesi mények mellett, közölről érinti az erdélyi magyarságot. Emlékezik még mindenki, hogy mintegy két évvel ezelött szigorú miniszteri rendelet tiltotta meg a magyarországi könyvek behozatalát. Dehetteft a könyv irodalmá, vagy tudományos, tilos volt átépnie a vámsorompót, és nem használta az sem, hogy a könyvet a háború előtt, vagy még korábban adták ki. Tilosra állították a magyar könyv és ez zel kapcsolatban a magyar kultúra vágányát. Akkoriban felzúdult és felsirt az egész magyar közvélemény, mert az erdélyi magyar könyvkiadás még igen kezdetleges stádiumban van, merész nyomdászok vállalkoztak csak könyvek kiadására, mert a közönség széles rétegét nem elégíti ki az erdélyi irodalom. Ilyen módon a magyar írás nagy óhajjá vált és a kulturaszomjasok úgy érezték, hogy az egyetemes kultúra sok sebből vérző testére ismét hatalmas csapást mért a bürokrácia és a rövidlátás.

Tatarescu kisebbségi államtitkár legújabb akciójával sokkal közelebb férközött a magyarsághoz, mint akármilyen szép politikai beszéddel. Erdélyi körútjában tapasztalhatta, hogy az ittlakó két és fél millió magyar nem olyan elem, amely elől el kellene zárni a nyomtatott betűt. Tapasztalhatta azt is, hogy ennek az értékes, produktív és tanulni vágyó fajnak szüksége van a könyvre, a tudományok anyjára és ha ezek a szempontok voltak azok, amelyek rendelete kiadásánál irányították őt, akkor csak örülhet Erdély magyar kisebbsége, mert európai gondolkodású és megértő embert ismert meg a kisebbségi államtitkárban.

A magyar könyvet nem kell elzárni a magyar elől. A kultúra, bár mily nyelven hirdessék is azt, kultúra marad és a világosság csak úgy terjed a magyar írás, mint bár milyen más írás nyomában. Az egyetemes kultúra elég sebből vérző és ahol csak lehet, ha kell ha-

geszteni egy-egy sebet, mert aki újabb sebeket ejt, az az emberiség, a műveltség ellen vétkezik. Ugy szeretnénk abban a boldog illúzióban élni, hogy a könyvbehozatali tilalom feloldása csak az első lépés

volt a megértés nagy művéhez. Higye meg, államtitkár ur, mohó türelmetlenséggel várjuk az ehhez hasonló többi lépéseket is. Mert nagyon sok lépésre van még szükség!

A vasuti mizériák ügye a Kamarában

(Nem ellenöri a politikai pártokat. — A választott bíróság és a közjegyzői intézmény ellen. — Szabad a könyvek behozatala. — A parlament mai ülése.)

Bucurestiből jelentik: A Kamarai mai ülést Orleans elnök nyitotta meg, a miniszterek közül jelen voltak Bratianu Vintilla, Marzescu, Saveanu és Mardarescu. Utóbi törvényjavaslatot nyújtott be a hadügyminiszterium számára szükséges tízenöt millió póthitel engedélyezéséről. Dobrescu interpellációt jelentett be a Bucuresti mellett fekvő Smagov község kúmatikus helyé való átalakítására beérkezett ajánlatok ügyében.

A vasuti mizériák.

Jorgu Toma a vasuti utazás mizériáiról beszélt és megállapította, hogy a piszkos, fűtetlen és törött ablaku kocskában való utazás a legnagyobb csapás azokra, akiket a bolsors arra kényszerített, hogy a mai közlekedési viszonyok között vonatra üljenek. Russu Abrudean a vasuti mihelyek ügyében terjesztett elő interpellációt és kérte az ezekre vonatkozó koncepcziók iratainak bemutatását. Ezután áttértek a napirendre, amelyen a jogi személyek elismeréséről szóló törvényjavaslat tárgyalása szerepel.

Marzescu igazságügyi miniszter kijelentette, hogy a törvény célja a jogi személyek elismerésére nézve eddig fennállott különböző rendszerek egységesítése. Az állam a jogi személyek ellenörzésének jogát a maga számára kívánja biztosítani, mert az így elismert testületeket és intézményeket csak akkor engedheti szabadon működnie, ha azok eredeti céljuk mellett megmaradnak. Különösen szükseges az állam ellenörzése a jótékonyági intézményeknél, amelyek úgy, a közönség, mint az állam támogatását igénybe veszik. A hivatalos egyesületek ki vannak véve a törvény rendelkezését alól.

Politikai pártok nem esnek ellenörzés alá.

Mirto kérdezi az igazságügyi minisztertől, hogy mi jog körtör-

abbani az esetben, ha valaki végrendeletileg nagy összeget hagy jótékonyági intézményeknek azzal a kikötéssel, hogy az állam beavatkozása nélkül kell az összeget a megjelölt célra felhasználni. A mostani törvényjavaslat alapján számos létező egyesület elveszti vagyonát. Marzescu igazságügyi miniszter válaszában kijelenté, hogy semmiféle végrendelet nem állhat ellenében az állam törvényeivel, az ilyen végrendeletek semmisnek tekintendők. Egy hozzáintézett kérdésre kijelentette még a miniszter, hogy a politikai pártok nem jogi személyek, ennél fogva állami ellenörzés alá nem esnek. Az ülést félhét kor véget ért.

A választott bíróságok ellen.

Bucurestiből jelentik: A szenátus tegnapi ülésén Vasiliu elnököt, a kormány képviselőtében. Duca külügyminiszter és Lepalatu kultuszminiszter jelentek meg. Biani szenátor panaszkolta, hogy az erdélyi magyarok megszervezték a választott bíróságokat, hogy így elkerüljék a román igazságszolgáltatást. (?) Intézkedést kér.

A szenátus Pimen moldvai metropolita és Lepalatu kultuszminiszter pártoló felszólalása után megszavazta Cnizer, jasi római katolikus püspök honosítását. Végül a Vitéz Mihály rend lovagjainak ügyében benyújtott törvényjavaslat sürgösségét mondták ki, amely után az elnök az ülést benekesztette.

Szabad a könyvek behozatala.

Bucurestiből jelentik: Tatarescu kisebbségi államtitkár javaslatára a minisztertanács elhatározta, hogy megengedi az idegen nyelvű irodalmi és tudományos könyvek behozatalát, de minden behozott könyvet egy bizottságnak kell láttatnia, amelyet erre a célra a belügyminiszterium helyében fognak felállítani.

Ellenzik a közjegyzői intézményt.

Bucurestiből jelentik: Parlamenti körökben heves agitáció indult meg a közjegyzői intézménynek a régi királyságba való bevezetése ellen. Az Universtul szerint a parlament összes regátbeli ügyvéd tagjai legközelebb értekezletet tartanak, amelyen tiltakozni fognak a közjegyzői rendszer bevezetése ellen. A lap szerint az intézménynek igen sok hibája van. A fahusi lekösságnak is kényelmetlen lesz az újítás, mert a közjegyzők elé tartozó ügyekben nagy költségek áran a városba kell utaznia. Az igazságszolgáltatás számára sem jelent megtakarítást, mert a törvényszekeknek továbbra is fern kell tartani eddigi hitelesítési osztályát, mert a már meglevő iratokról továbbra is az adja ki a másolatokat. A közjegyző lakásán őrzött okiratok nincsenek eléggé biztosítva tűz és élkallódás ellen. Végül a jelen nehéz megéltési viszonyok között az ügyvédek jelentékeny részét megörsztaná igen sok kliensétől.

Pótvalasztás lesz Debrecenben.

(Nagy Vince kapta a legtöbb szavazatot.)

Debrecenből jelentik: Kedden este hat órakor Debrecen III. kerületében a szavazást valamennyi körzetben lezárták. A hétfői napon lezárt három körzeiben a szavazatok megszámlálása már hétfőn este megkezdődött, a többi körzetek szavazatainak megszámlálása szerdán egész délelött tartott.

A szavazatok aránya percről-percre változott. Szerdán délelött féltizenegy órakor a helyzet a következő volt: Haendel Vilmos 1155, dr. Magoss György 1140, dr. Nagy Vince 2385. A szavazatok aránya déli tizen két órakor a következő volt: Nagy Vince 2598, Magoss György 1337, dr. Haendel 1336. Egy urna még felbontatlan. Félkettő órai jelentés szerint: Nagy Vince 2867, Magoss György 1653, Haendel Vilmos 1565. Még ezer szavazat nem volt megszámlálva.

Tegnap két óra után hirdették ki a választási eredményt, amely szerint Nagy Vince 3213, Haendel 1926, Magoss 1837 szavazatot kapott. A pótvalasztás Nagy és Haendel között rövidesen megtörténik.

Amerika elismeri az új görög kormányt. Athenből táviratozzák: Az amerikai kormány jelezte, hogy újra követet küld Athénbe, ami az új görög kormány elismerését jelenti, ezenkívül a diplomáciai viszony helyreállítását, amely Konstantin király szavazatára ója megkezdődött.

A francia-csehszlovák szerződés szövege

(Megegyezős közös védelemre és egymás érdekeinek biztosítására.)

Prágából jelentik: A cseh-szlovák külügyminiszterium a sajtóroda útján ma közölte a lapokkal a francia-csehszlovák szövetségi szerződés következő szövegét:

A francia köztársaság kormánya és a cseh-szlovák köztársaság kormánya a népszövetségi paktumban foglalt ünnepes nemzetközi kötelezettségek respektálásának alapján szilárdan állva egyaránt gondoskodni akar a békeszerződések megőrzéséről, amelyeknek főtartása szükséges Európa politikai stabilitása és gazdasági megújulása szempontjából, azaz az elhatározással, hogy biztosítsák ama nemzetközi jogi és politikai rend iránt való tiszteletet, amelyet azok a szerződések alapoztak meg s úgy ítélvén meg a helyzetet, hogy eme céloknak eléréséhez szükség van az esetleges támadások ellen való és a közös érdekek megvédelmezésére szükséges biztosítékokra, megbízták meg hatalmazott képviselőiket és pedig a francia köztársaság elnöke Poincaré Raymond miniszterelnök urat, a cseh-szlovák köztársaság elnöke Benes Eduard dr. külügyi miniszter urat, akik meghatalmazásukat kicserélve és azokat jó és tilendő alakban levőknek találva megállapodtak a következő rendelkezésekben:

I. A francia köztársaság és a cseh-szlovák köztársaság kormánya kötelezik magukat, hogy megfognak állapodni ama külügyi kérdések fölött, melyek oly természet-

űek, hogy *fenyegetik biztonságukat és kárára vannak ama békeszerződések által megalapozott rendnek*, amelyeknek egyik határolom is és a másik is szignatáriusa.

2. A magas szerződő felek megállapodnak a *kellő intézkedésekben közös érdekek biztosítása céljából arra az esetre, ha azok veszélyeztetet volnának.*

3. A magas szerződő felek teljesen egyetértve ama jelentőségéről, amellyel az általános béke főtartása tekintetében az 1919 szeptember 10-én kelt sajnógermaini szerződés 88. cikkében tartalmazott és az 1922. évi október 4-én kelt genfi jegyzőkönyvben foglalt politikai rend alapelvei bírnak, amelyeknek szignatáriusa mind a két kormány, kötelezik magukat, hogy *megállapodnak azokra az intézkedésekre nézve, melyeket tenni fognak az esetben, ha ezeknek az elveknek biztonsága veszélyeztetet volnának.*

4. A magas szerződő felek megfontolás tárgyává téve különösen úgy a nagyköveti konferenciának 1920. évi február 3-án és 1921. évi április 1-én kelt ama deklarációját, amelyekhez politikájuk a jövőben is igazodni fog, mint a magyar kormánynak a szövetségesek diplomáciai képviselői előtt 1921. évi november 10-én tett deklarációját, kötelezik magukat, hogy *megállapodnak arra az esetre, ha érdekeik veszélyeztetet volnának ezekben a különböző deklarációkban*

kifejezésre jutott alapelvek megsértése által.

5. A magas szerződő felek kijelentik, hogy teljes mértékben egyetértenek abban, hogy *a béke főtartása érdekében közös álláspontot fognak elfoglalni a Hohenzollern-dinasztia Németországban való restaurálásának esetleges kísérlete esetében* és kötelezik magukat, hogy megfognak egyezni az ebben az esetben teendő intézkedések tekintetében.

6. A népszövetségi paktumban kifejezésre jutó alapelvekkel összhangban a magas szerződő felek kötelezik magukat, hogy az esetben, *ha a jövőben közöttük vitás kérdések merülnének fel*, amelyeket barátságos megállapodással és diplomáciai úton nem lehetne elintézni, a vitát vagy az *állandó nemzetközi bíróság*, vagy pedig egy illetőleg több *döntőbíró elé fogják utalni.*

7. A magas szerződő felek kötelezik magukat, hogy *kölcsönösen egymás tudomására fogják hozni közép-európai politikájukra vonatkozó szerződéseiket*, amelyeket régebben kötöttek és kölcsönösen tanácskozni fognak egymással, mielőtt ilyen új szerződéseket kötnek. Kijelentik, hogy e vonatkozásban a szerződésben semmi sincs, ami ellenkezne a fent említett megállapodásokkal, különösen a francia-lengyel szövetségi szerződéssel és a cseh-szlovák köztársaságnak az osztrák szövetséges köztársasággal, Romániával, a szerbek, horvátok és szlovének királyságával kötött szövetségekkel vagy szerződésekkel, hasonló-

képp az olasz és a cseh-szlovák kormányok között 1921. évi február 8-án történt jegyzékváltásban foglalt megállapodással.

8. Ezt a szerződést a paktum 18-ik cikkével összhangban fogják a népszövetségnek tudomásul vétel céljából előterjeszteni. E szerződést ratifikálják és a ratifikációs okmányokat minél előbb kicserélik Párisban. Mindkét meghatalmazott ennek hiteléül a szerződést aláírta és saját pecsétjével látta el.

Kiállított két példányban Párisban, 1924. január 25-én. Benes Eduard dr. s. k. Poincaré Raymond s. k.

Sport.

— Baleset a chamonixi olimpiáson. Chamonixból táviratozzák: Az 50 kilométeres siversenyben első: Flaig (Norvégia) 3 óra 5 perc 42 mp., 2. Strohsadt (Norvégia), 3. Grottebatten (Norvégia), 4. Maaldalen (Norvégia), 5. Person (Norvégia.) A hockey mérkőzések során Anglia győzött Belgium felett 19:3 arányban, Kanada Svájc fölött 30:0 arányban, Amerika Franciaország fölött 22:0 arányban. A bobsleigh pályán tréning közben baleset történt. A francia csapat kapitánya lezuhant és kettős kartörést szenvedett. A curling verseny (jégcélövés) eredménye 1. Anglia, 2. Svédország, 3. Franciaország. Az eddigi eredmények alapján a nemzetek közül 1. Norvégia 71 pont, 2. Finnország 67 pont, 3. Amerika 20, 4. Svédország 19, 5. Anglia 16, 6. Ausztria 15, 7. Svájc 14, 8. Franciaország 11, 9. Csehország 6, 12. Kanada 1 ponttal.

— Aradi újságírók felmeztelése február 2-án a Központi szálló nagy termében.

A spiritizmus kérdése.

(Babinski professzor szerint a hívőket nem lehet kiábrándítani.)

Marcel Prévost, a kiváló francia író, a Revue de France-ban azt a gondolatot vetette fel a leleplezés kapcsán, hogy a spiritizmus kérdését tisztázni kell. Szóvaljanak meg a tudósok, akár mellette, akár ellene s ebből a vitából hámozza ki az igazságot. Marcel Prévost felhívására igen érdekesen válaszolt Babinski orvostudós. Nyilatkozatának egyes részeit itt közöljük:

Babinski mindenképp azt állapítja meg, hogy a spiritizmus terén nincs meg az a tárgyilagosság, amelyet általában a tudományosság talaján tapasztalni lehet. Azt lehetne mondani, itt elég vannak érvek — pusztán hívők állnak szembe hitetlenekkel.

— Éppen ennél az oknál fogva — úgy mond — valószínűtlennek tartom, hogy a Marcel Prévost által felvetett gondolat eredményre vezethessen. Tegyük fel, csakugyan megtartják a tervezett kísérleteket. S tegyük fel, ezek a kísérletek nem járnak eredménnyel. Ebben az esetben a hívők azt mondják majd, hogy... „hja a légkör nem volt alkalmas a médium szá-

mára, a médiumnak nem volt jó napja, hogy a spiritizma fenoméneket nem lehet kommandóra megrendelni s hogy egyetlen egy negatív eset még nem döntheti meg azt a sok pozitív eredményt, amelyet feljegyeztek”. Így fognak beszélni a hívők.

— Ha pedig a kísérlet eredménnyel jár, vagyis az összes jelenlevők azt állítják, hogy a médium nem csalt, a szellemek csakugyan megjelentek, — a hitetlenek továbbra is megmaradnak hitetleneknek.

— Azt fogják ezek mondani — folytatta Babinski, — hja a médium bizonyosan olyan fortélyt talált ki, amelyet eddig kihyozni nem lehetett. A hitetlenek tehát továbbra is kételkedni fognak. Mi te hát a teendő? Az én nézetem szerint az, hogy olyan próba alá kell fogni a médiumot, amely minden kétséget kizárjon. Csak hogy a médiumok nem vetik magukat alá ilyen kísérletnek. Az én orvos barátom, Charpentier, nagy összeget kínált a médiumoknak, ha olyan kísérletnek vetik magukat alá, amelyeket ő rendez. Egyetlen egy sem fogadta el a kitűzött nagy d-

ját. Babinski szerint nem szabad azon csodálkozni, ha a médiumokat szorosam ellenőrizni akarják. Hiszen az utóbbi időben — itt László médiumra célt — ugynevezett bevált és világhíres médiumokat leleplezték le. Azok, akik a médiumok ellenőrzésére vállalkoznak, csak hitetlenek lehetnek, mert csak a kételkedő ember képes igazán szemmel tartani ezeket a minden hájjal megkent egyéneket. Nem elég, hogy a kísérlet alatt jobbról és balról fogja valaki a médium kezét. Ezenkívül még minden mozdulatát is figyelemmel kell kísérni, nem szólván arról, hogy társai is lehetnek s ezek hozhatják létre a szélhámossgot.

— Pedig jó volna — ha úgy mondom — végére járnának ennek a dolognak. Leghelyesebb lenne, ha először az egyszerűbb kísérleteket ellenőriznék. Egyelőre hagyják békében a materializációkat, mert ezek megkérdősen bonyolultak. Egyszerűbb például az Ossówecki-féle állítás. Ez az Ossówecki például azt mondja, hogy a borítékban keresztül el tudja olvasni a borítékba zárt levelet. A varsoói orvoskongresszuson állítólag

meg is tette ezt. Nos, ha valakinek csakugyan megvan ez a képessége, akkor ezt be is lehet bizonyítani. Az én nézetem szerint legcélszerűbb, ha, mondjuk, ötven borítékot helyeznek el egy kosárban. Minden borítékban egy szöveg papírost helyeznek el s a szövegeken más és más szavak, vagy jelek vannak felírva. Ezeket a borítékokat összekeverik s azután hármat közülük kihúznak. Ezzel biztosítva volna, hogy a jelenlevők közül senki sem tudná, mit tartalmaz a három boríték. Ha a médium, ennek ellenére, eltalálná mi van a három borítékban, akkor a kísérletet sikerültnek lehetne mondani.

— Az ilyen egyszerű kísérletről azután áttérhetnénk a bonyolultabbakra.

— De — fejezte be nyilatkozatát Babinski, — nem szabad azt hinni, hogy ezek a kísérletek a vitát lezárják. Hatvan év óta vitáznak ezekről a dolgokról s egy lépést nem tettek előre. A hívőkkel nem lehet kiábrándítani. Legfeljebb arról lehet szó, hogy az elfogulatlanságra törekvőknek szilárd talajt adjunk a lábuk alá

Pogány Mihály meghalt.

(Az erdélyi és bánati magyar sajtó gyászja.)

A forszalmas végzetnek egy, dúrva ökölcsapása mélységes gyászba borította a temesvári újságírói kart: Pogány Mihály, a Temesvári Hírlap kiadótulajdonosa és felelős szerkesztője csütörtökre virradó éjjel fél kettőkor kiszemvédett.

A váratlan halálán Temesvár polgárságának minden rétegében fájdalmas megdöbbenést keltett, de élénk, őszinte részvéttel fogadja Arad és a Bánát és az egész Erdély magyarsága és mélységes megilletődéssel áll Pogány Mihály ravatala előtt.

Pogány Mihály Győről került Temesvárra. Győrött a Szávay Gyula tulajdonát képező Győri Hírlap-nál dolgozott s rövid idő alatt előkelő helyet szerzett a vidéki újságírók illusztris társaságában. 1903-ban, a Temesvári Hírlap alapításakor, meghívta Temesvárra, ahol Biró Pál mellett előbb mint a lap segédszerkesztője, majd Biró távozása után mint tulajdonos és felelős szerkesztő fejtett ki áldásos újságírói tevékenységet.

Pogány Mihály mintaképe volt a jó újságírónak. Nagy műveltségű, ideálisan gondolkozó férfi volt, aki minden szépért és nemesért rajongott, a mellett éles észszel figyelte és bírálta a mindennapi élet által felszínre vetett kérdéseket és eszméket. Mint újságíró mindenkor a közérdeket tartotta szem előtt, kicsinyes önzést távol állott tőle. Pogány Mihály mint író is igen szép sikereket ért el. Novelláit, szépirodalmi cikkeit a budapesti és bécsi nagy lapok is örömmel közölték, de irt drámákat és színműveket is, amelyeket azonban íróasztalában rejtgetett. Irodalmi munkásságának elismerésül a temesvári Arany János társaság még a háború előtt rendes taggá választotta.

Pogány Mihály még vasárnap bent járt a redakcióban. Kissé megült néhány nappal azelőtt, de azért lelkiismeretesen végezte dolgát. Vasárnap is vezércikket írt. Amint azonban hazaért, kénytelen volt az ágyba felelni, amelyet már nem hagyhatott el élve. Két oldali tüdőgyulladás volt, azonkívül megrepedt tüdejében egy ér, mely a tüdőt vérrel elárasztotta. Nagyfokú szívgyöngöség siettette a tragédiát. Dr. Sugár Tibor s a család legodaadóbb, önfeláldozó ápolása sem segített. Dr. Heller kolozsvári egyetemi tanár, akit táviratilag hívtak a beteghez, már hétfőn reménytelennek mondta állapotát.

Pogány Mihály huszonhét éves korában nősült. Felesége, Fuchs Jenny, akivel a legideálisabb házasságot folytatta s egyetlen fia, László, aki jelenleg a tüdőgyógyászat

szolgálat mint önkéntes, mélységes fájdalommal gyászolja ezt az aranyos humorú, csupa szívembert, a ki fiatalon, 47 éves korában távozott az élők sorából.

Temesváron fivére, Gang Soma, a Népáruház vezetője, sógora, Ungár Ármán nagykereskedő és dr. Ligeti Sámuel ügyvéd családja gyászolja.

Pogány Mihályt pénteken délután két órakor temették, Bethlen-ucca 6. szám alatti gyászházban. A temetésen az újságírói szervezet is testületileg vesz részt, amely az elhunytban érdemeikben gazdag, odaadó tagját s az újságírók önzetlenségét, meleg barátját veszítette.

Temesvár újságírói társadalma oly módon kíván áldozni az el-

hunyt emlékének, hogy „Pogány Mihály alap”-ot létesít s ezért a következő felhívást hocsátja közre:

— Mindannyiunk szeretett és felejthetetlen kortársa, jóbarátja, az újságírók törhetetlen harcosának megdöbbenő hirtelenséggel és kesűítő tragikummal oly korán sírba szállt.

Pogány Mihály,

emlékének úgy vélünk a legmóltóbban áldozni, hogy nevére egy alapot létesítsünk, amelyet az általa oly nagy szeretettel a keblére ölelt újságírók özvegyeinek és árváinak támogatására kívánunk fordítani.

Erre az alapra szánt nemes adományokat minden lap szerkesztősege elfogad.

Az eladott főhercegi házak ügye.

(Nyilatkozik Momák Döme dr. József főherceg képviselője.)

(Saját tudósítónktól.) Tegnap számunkban megemlékeztünk arról, hogy József volt főherceg eladott házáinak ügye a párisi döntőbírók elé kerül. Munkatársunk ma felkérte a volt főherceg aradi képviselőjét, dr. Momák Döme ügyvédet és nyilatkozatot kért a perre vonatkozólag. Az ügyvéd a következőket mondotta:

— A telekkönyvi törlés merőben téves jogi cselekedet. Beleértékelik az eddig érvényben levő általános magánjogi szabályokba, a telekkönyvi rendtartásba és az alkotmánytörvény (constitutia noua) 17-ik szakaszának rendelkezésébe is. Ez a törvényszakasz ugyanis kifejezetten elismeri és az állammal szemben is garantálja a tulajdonjog szentségét.

— Az említett ingatlanokat József volt főherceg Kisjenő község kérésére ajánlotta fel eladásra. A község kereskedelmi szempontból, közegfejlesztési célokra kérte az eladást. Mintán a királyi hercegnek nem volt érdeke újat állani a község fejlődésének, arra utasított, hogy az ingatlanokat bocsásson a község rendelkezésére megfelelő forgalmi ár mellett. A község mint erkölcsi testület az aradmegyei prefektúrához e tárgyban jóváhagyás iránti kérvényt adott be, amely 3948—922 számú határozatával hozzájárult a vételhez. Az ingatlanokat nem én adtam el, hanem a politikai község. Én mint a tulajdonosnak teljes hatalma megbízottja, a kölcsönösen megállapított 950 ezer lej fizetése ellenében eladtam az ingatlanokat. A vevők azok az egyének voltak, akiket Kisjenő község előjárósága határozott meg. József királyi herceg tőle állami tulajdonba vett összes javainak visszatélése vagy kártalanítása iránt 1923 december 31-ike előtt adta be a keresetet. A trianoni békeszerződés 191-ik szakaszának alkalmazása jelen esetben tévedésen alapult. De e szakasz alapján is, az állam az úgy-

nevezett konfiskálási jogával élt. A szakasz negyedik bekezdése értelmében az állami tulajdonba vett javak egyenértéke Románia jövőteli számlájának terhére irandó. Tudtommal az említett épületek egyenértéke nem lett az állammal szemben érvényesítve. Így tehát az államnak az eladásból kára nem származik.

— Ezek folytán valószínű, hogy végzés által jogukban megsértett új tulajdonosok, mint harmadik jogi személyek, eredményesen fogják megvédeni sértett jogukat.

Ha a tárgyaláson beigazolódnik, hogy Kisjenő mint politikai község, közfejlesztési célokra kérte az eladást, akkor a párisi döntőbizottság a legnagyobb valószínűség szerint, ha nem is téli vissza az elvesztett javakat, kártalanítani fogja a volt főherceget.

Házasság 1924-ben.

(Hozzászólások.)

A hozzászólások nagy tömegéből ma erre a két hozzászólásra került a sor. Mindakettő ellentétes, de mind a kettő érdekes. Érdemes elolvasni ezeket az írásokat, mert mindegyik hozzászóló a maga szemüvegén keresztül látja a dolgokat.

Én is érdeklődtem felőntem magam, amennyiben azok közé tartozom, kik a mai nehéz viszonyok mellett nősülnek, még pedig olyan helyzetben, ahol semmi hozomány nincs egyik részről sem.

Az eddigi hozzászólásokból meglehetősen állapítani, hogy egy a nősülni akaró, mint a már házastársak, mindenképp elébe az anyagiakat helyezik és aztán jöhöz csak a szeretet. Gyengének találok azt a nősülni óhajtó férfit, aki szeret és az anyagi okok azok, a melyek boldogtalanná teszik. Az én véleményem az, hogy mátkor meglehetősen találni a következő utat, ha két szerető szív, két megértő lélek áll szemben. Ha nem

látják biztosítva a megélhetést hosszú időn keresztül, meghátrálnak és boldogtalannak vallják magukat. Mindezt pedig önmaguknak tulajdoníthatják.

Ezelőtt négy hónappal még én is ezen a véleményen voltam, de azóta megtanultam mi a szerelem, megismertem egy leányt.

Amikor már tudtuk, hogy mindketten szegények vagyunk és szeretjük egymást, nem ijedtünk meg. Az én fizetésem elég arra, hogy abból meglehessen élni, de az embernek hétnapra is kell gondolni, ami a kettőnk jövedelméből elérhető. Egy nehéz kérdés, az anyagi meg lett döntve, szeretjük egymást és találtunk módot, a mely kivezetett. A szüleink is szerettek és szerettek ma is.

Egy szobát átengedtek nekünk, ezt örömmel fogadjuk. Azzal a buforral amit kapunk berendezzük, a hiányokat pedig a saját erőnkkel pótoljuk. Boldogságunk hatványozódni fog, mert abban a fészkekben fogunk élni, amelyet magunk alapoztunk meg és magunk kell hogy felépítsük. Nem felelhet meg a valóságnak az, hogy anyagiak nélkül lehetetlen ma nősülni. Mindig a bátraké a győzelem, még az élett felett is.

Egy völegény.

Figyelemmel olvasom a „Házasság 1924-ben” igen érdekes problémát, melyek közül különösen érdekes a „Menyasszony” és „Egy asszony” és „Menyasszony” és „Doktorné” vitája. Ugy vélem, hogy a Doktornénak van igaza, mert igen helyesen jegyzi meg, hogy a mai lányok shymmy és Teddy társaságban vannak. Én elvált férj vagyok, ki éppen azt kerestem a házasságban, amit a „Doktorné” igen bájosan ecsetelt a szakértelmet a főzéshez is. Nem ez volt az ok, hogy elváltam, de ez is nagyban hozzájárult, mert feleségem is azok közé tartozott, ki a „foxtrott”-ért rajongott és egyéb másért, ami miatt a mi háztartásunk el lett hanyagolva.

Igen érdekesnek tartanám, ha egy nem „Menyasszony” írna soraimra, hátha a véleménye a házasságról nekem is megtetszene és személyesen is elvitatkoznánk még így a „Menyasszony”-nyal nem érdekes a vitám.

33 éves férfi vagyok, ki a házasság első krízisében átesett — de ha olyan nő tudnék találni, ki színházról, táncról, zenéről, stb. ról beszél, de emellett bizony a háztartáshoz s főképpen a főzéshez értem, szívesen hájtánám fejemet ismét a házasság ugynevezett „járma” alá.

Nem kell hozomány, csak egy jó gazdaságosság feleség, aki mindenhez érten, akkor megkapja a férj azt a hozományt, amit nem is remélt: egy olyan nőt, kit a mai szakácsnők nem fognak becsapni. Tapasztalataim tudom, hogy

nincs rosszabb annál a házasság-nál, melyekben a nő igen modern. Hallgassák meg a lányok az orvos

asszonyok tanácsát és akkor ők is jól fognak férjhez menni. Tisztelettel: „Mérnök”.

Vannay Gyula tragikus halála.

(Az aradi városi tanácsos elhunytának megdöbbentő részletei. — Egy hete találták a kórház előtt.)

(Saját tudósítónktól.) Az utóbbi időben gyakran állunk meg megrendülten a nyomorgó, a nincs telen emberek szomorú tragédiája előtt, akiket az uccán szedtek fél-félig vagy egészen megfagyott állapotban, mert nem volt meleg hajlékuk, párnájuk, ahova lehajthasák fáradt, beteg fejüket. Vannay Gyula nyugalmazott aradi városi tanácsos megrázó tragédiája alig különbözik ezeknek az elhagyottaknak a sorsától. A Közlöny mai számában megírtuk, hogy a nyugalmazott tanácsost az uccán találták fél-félig megfagyott állapotban. Ma szenzációs részleteket sikerült meg tudni halálának előzményeiről.

Vannay Gyula nyugalmazott városi tanácsost a múlt héten pénteken találták az aradi közpórház kapuja előtt a földön fekvő, eszméletlen állapotban. Este hat óra után történt. Dermesztő hideg volt, talán az idei tél leghidegebb estéje. Egy idegen fiatal ember kopogtatott be a kórház portájához és figyelmeztette, hogy valaki a kapu előtt fekszik, akiről azt hiszi, hogy már halott. A portás kiment a kapuhoz. Egy rongyokba burkolt, borotvátlan arcú, koldus kinézésű ember feküdt a kapunak dőlten, dermet kezét a mellének szorította. Bevitték a kórház irodájába, ahol dr. Plesa János kórházi orvos tartott ügyeletet. Dr. Plesa az első percben azt hitte, hogy egy szerencsétlen, hajléktalan koldusról van szó, aki az éhségtől, a kimerültségtől esett össze a kórház előtt. Az öreg ember rongyos ruháját, arcát és egész testét ellepték az élősdiek, úgy, hogy a legelső teendő az lett volna, hogy a szerencsétlen embert a fertőtlenítőbe szállítsák. De dr. Plesa látta, hogy itt sürgős segítségre van szükség, mert az öreg ember félig meg volt fagyva, ezért hozzáfogott az élesztési kísérletekhez. Fél óra munka után szinte rendesebben kezdett dobogni, arcába visszatért az élet, szemét kinyitotta és megtört hangon megszólalt:

— Adjanak enni, két napja nem volt enni való a számban.

Forró teát adtak a szerencsétlennek, aztán megírták irásait, amelyekből kiderült, hogy a hajléktalan nyomorgó koldusnak nézett

őreg ember Vannay Gyula, Arad város nyugalmazott tanácsosa. Később megérkezett dr. Krauss József kórházi orvos, aki szintén megvizsgálta Vannay Gyulát és beszállította a közpórház belgyógyászati osztályára.

A belgyógyászat teljesen zsúfolva van betegekkel, és így este 11 órakor dr. Krauss József kórházi orvos kénytelen volt Vannay Gyulát átszállíttatni a sebészeti osztályra. Ott alapos orvosi vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlen embernek a tüdeje meg van támadva és feltétlenül sürgős orvosi kezelésre szorul. Amikor ismét visszanyerte eszméletét, elmondta dr. Kraussnak, hogy még dél előtt Kiszénán volt, ahonnan rokona elköltözött és nem tudja miképpen került Aradra és azt sem tudja, hogy hogyan jutott a kórház kapuja elé. A későbbi vizsgálat megállapította, hogy Vannay Gyulát két ismeretlen ember hozta a kórház elé és itt letette a kapu előtt a földre. Hogy ki volt az a két ember arról senki sem tud felvilágosítást adni.

A magasállású volt városi tisztviselő tegnap éjszaka két óráig küzdött a halállal. Agyongyötört, gyenge szervezete nem bírta a küzdelmet és csaknem egy heti szenvedés után megváltotta a halált.

Vannay Gyula holttestét ma délelőtt boncolták fel és a boncolás megállapította, hogy szervezetét teljesen tönkretette a nélkülözés és az alkohol. A szerencsétlen ember szenvedélyes alkoholistá volt, talán ezzel magyarázható meg, hogy előkelő rokonságának nem sikerült uralkodni felette és Vannay Gyula minden módot felhasznált arra, hogy szenvedélyének áldozzon. Temetése nagy részvét mellett történt meg ma délután 4 órakor a közpórház halottas házából. Az utolsó utjára rokonságain és nagyszámú ismerősein kívül több öszhajú kartárs is kísérte el, akikkel valaha együtt dolgozott. Arad város fejlesztése érdekében. A város nevében dr. Robu János, dr. Angel István polgármesterek és Nedelcu Miklós ügyész és számos városi tisztviselő jelent meg. Rava talán rokonai, ismerősei és barátai elhalmozták koszorúkkal.

Azt eddig nem sikerült meg tudni, hogy ki volt az a két titokzatos ismeretlen aki elhelyezte a kórház kapuja előtt, de valószínű, hogy lelkiismeretlen emberek karmái köze került, akik felhasználják gyengeségét és teljesenan vitték lefelé a züllés útjára. Lehet, hogy a két ismeretlen ez ezek közül a „bará-

tok” közül való volt és a beteg embertől ilyen módon akarták szabaddulni.

(p. g.)

Hogy áll a lej?

1924. január 31-én 100 lejért adtak: Nálunk:

2.86 svájci frankot,
10.80 francia frankot,
17.000 külföldi magyar koronát,
23.000 tényleges magyar koronát,
23.500 belföldi magyar koronát,
35.800 osztrák koronát.

Irodalom, művészet

Az aradi színház műsora. Pénteken: Hajduk hadnagya, operett repris. B. bérlet. Szombaton délután Drótostót, operette. Este: Hajduk hadnagya, operette. C. bérlet. Vasárnap délután: Gül-Baba, operette. Este: Hajduk hadnagya, operette. Bérietszünet. Hétfőn: Hajduk hadnagya, operette. A. bérlet. Kedden: Tünemény, vígjáték-bemutató. Márkus Rózsa bemutatkozása. B. bérlet. Szerdán délután: Hajduk hadnagya, operette. Este: A diadalmasszony, Nelly és Rudi felléptével. C. bérlet. Csütörtökön: Tünemény, vígjáték. A. bérlet.

A timisoarai színház bojkottja. Wirsmüller színházi karmester, mint megírtuk, kvalifikálatlan hangú fe nyegető levelet írt két timisoarai lap kritikusanak a róla írt kritikák miatt és sértéséért az újságírók szervezete Fekete Mihály szingizagatótól kért elégtételt. A timisoarai lapok mindaddig, amíg Fekete a kért elégtételt köteleességszerűen meg nem adja, beszüntették minden színházzal kapcsolatos közlemény közlését és a szingizagatónak visszaküldték a kritikások szabadjegyeit.

Aradi újságírók jelmezestélye február 2-án a Központi szálló nagytermében.

Az aradi színház hírei. Hajduk hadnagya. Pénteken egy kedves, régi operettel újít fel az aradi színház, Rajna—Czobor Hajduk hadnagyt. Az operettet Tompa Béla rendezi és az énekes személyzet legjobbjait foglalkoztatja. — Matiné a nyugdíjas színészek javára. Az aradi színházban Róna Dezső szingizagató társulatának személyzetével karöltve vasárnap délelőtt 11 órakor matiné rendez. A műsoros délelőttön Tompa Béla konferál, zenei vezető Csányi Mátyás, a prókógót Serényi József újságíró írta és Harmath Jókai szavalja, fellépnek azonkívül a társulat elsőrendű tagjai, valamint R. Hege-dus Bébi, Bing János és Weisz Pál timisoarai hegedűművész és Nelly és Rudi, a kiváló táncospár. — Délutáni előadások. Az aradi színház szombaton és vasárnap délután és este is tart előadást. Szombaton délután a Drótostót operette és vasárnap délután a Gül-Baba operette megy. — Márkus Rózsa bemutatkozása. Az aradi színház új drámai művésznője kedden mutatkozik be Orbók Attilának „Tünemény” című vígjátékában. Márkus Rózsa jó hír előzi meg, elismert elsőrendű színészi érték. — Jelmezes színészbál, műsorral, február 16-án a Központi összes termében.

Legjobb frack egyszer használva félárban JAKABFI-nál Arad, Minorita-palota

A nap tükre.

VIRÁG ÉS TEXTILÁRU így együvé kerülnek ebben a rovatban egy napon. A virág a Crisantém szalonban nyílt és várta a szerelmes völegényeket, meg a névnapokat és lakodalmakat, temetéseket és társasvacsorákat, a textiláru pedig alig két lépésnyire a virágüzlettől a textilüzletben pihent csendesen a polcon és várta a detailistát, mert a textiltestvéreivel együtt angróságban szenvedett. A virágot a Crisantémiban szép szőke asszony locsógatta nap-nap után és szőke mosolyával igyekezett elviselhetőbbé tenni a völegények előtt a magas virágárakat. Közel esztendeig virágozott a virág és a szőke szőkeség a Crisantémiban, amikor egy szerre csak a völegények és egyéb virágosok nem látták többé az üzletben. Azontul csendesség szállt a kis üzletre és az utód azon panaszkodott, hogy a kölcsönkönyvtárakban kevés már a könyv, mert minden regényt kiolvasott a néma Crisantémiban. Ma pedig megjelentek a kőművesek a virágboltban és áttörtek a falat, mert a textil megvette az üzletet. A mohó textil felalta a szerény virágot.

A VÖRÖS MALOM nyolc esztendő és egy délutánon örökre apróra félelmetes garatjában a jó embert és mind a kilencszer kénytelen volt az ördög bevallani, hogy a jó embert nem is olyan rossz elrontani, amint azt általában hiszik. Molnár Ferenc ravasz foudorlással az utolsó pillanatban egy porszemet lökött a malom kerékje közé, mire az egyszerűen kijelentette, hogy nem bír a jó emberrel, mert a porszem erősebb nálánál. A közönség bedült a színházba és bedült a porszemnek is, a pénz is bedült a színházi pénztárba és öreg színházi szakemberek konstatálták, hogy az a malom igen kitűnően megkonstruált gép, sokkal jobban van megkonstruálva, mint például a Diadalmasszony gép, Uj rokon gép, Yusni gép. A leányom hozománya 500 millió gép és egyéb rosszul szerkesztett gépek. Hogy milyen precíz pontossággal megszerkesztett masina ez a Psycho-corrupfor, arra a legényesebb bizonyíték, hogy Molnár mérnök ur precíz pontossággal szedi ki a színházi közönség zsebéből a pénzt.

BEVONULT a nőemancipáció Konstantinápolyba is. Jönnek a távirati jelentések, amelyek hírül adják, hogy az ulemák és muftik borzadva futják, miképpen züllik el a hajdani dicső mozhim nép. Allahi úgy akarta, hogy a török nő arcáról lekerüljön a fátyol és hogy ezt a fátyolt vesse a multra. A modernség vívmánya képpen a török nő ugyanúgy eszik késsel és vilával, mint más nő, arcát sem festi különkül, mint francia vagy angol kollegája, cigarettázik, regényeket olvas, fávázik és bluezozik színházba, moziba és varietéba jár. Az ulemák azonban azon szörnyülködnek a legjobban, hogy míg a török nő eddig fátyollal követte a házasságtörést, most már fátyol és meztelenül teszi. Egyben azonban megegyeznek úgy a modernnek, mint a konzervatívek: A Kelet csak addig kellett, amíg Kelet volt, most hogy Nyugat nem érdekel már senkit.

Budapest—Arad — másfél óra.

(Lestyán Sándor — timisoarai kalandjáról.)

A Közlöny beszámolt arról, hogy Timisoara mellett leszállásra kényszerült egy magyar repülő gép, amelyben egy budapesti újságíró utazott. Lestyán Sándor, a repülőgép utasa úti tapasztalatairól az alábbi cikkben számol be lapjának:

— Gyönyörű, napsütéses időben startoltunk reggel kilenc órakor a mátyásföldi repülőtéren. A gép, amelyik Konstantinápolyba és Angorába indult, a Junkers-gyár magyar utas repülőgépe. Nevezetes magyar gép, ezzel utazott Mikes püspök a múlt év tavaszán Rómába a pápához. Egyenletes, szabályos köröket írunk le a repülőtér fölött, a motor pompás, az ég felhőtlen tiszta.

Alig szállunk el Pest felett, már 1000 méteres magasságban lebegünk. Az ezüstszerű alumínium madár a szelek szárnyán is hialad, de a száznokyan kérés motor is büszke göggel röpti. Alattunk a végtelen fehér hómezők s innen felülről nézve arasznyi távolságokban kis fekete foltok: városok vagy falvak. Félóra múlva a Junkers gép 300 méterre ereszkedik alá és egy szabályos kört ír le a levegőben. Újvári László, a pilóta hátrakiabálja hozzám a kabinba:

— Félegyázán vagyunk! Most tisztelgetem a feleségem előtt, hádd tudja meg, hogy elindultunk!

A körözés után újra felszökünk 1500 méterig. A repülés ötvenedik percében eltűnik alattunk Szeged. Az aradi vasúti vonal az irányítónk. A repülők úgy mondják: arra ühünk rá. A sínek fölött állandóan 1500—2000 méteres magasságban szállunk. Menetidő Budapest—Arad: egy óra harmincöt perc. Már feltűnnek a karánsebesi hegyek, amikor újra elborul a nap és az előbb még tiszta kép ködbe és felhőbe burkolódik. Egyre lejjebb ereszkedünk, egészen kétszáz méterig. Nem használnak semmit. Most már teljesen vakok vagyunk. Köd alattunk. Köd felettünk. Köd előttünk, köd utánunk. Kövér hópelyhek táncolnak, röpködnek, a szél bele-bele kap az ezüstmadár szárnyaiba. Nincs más út: csak vissza Szeged felé! A hegyeknek nem lehet nekivágni.

A szél nöttön-nő. Már megfordultunk. Kerestük az aradi vasútvonalat. Ötven-hatvan méterre szállunk alá, így se látunk odalent ről semmit. A pilóta mellett Stojka montőr kezében van a térkép, a gépben olyan sötét van a felhőtől, hogy alig látja. Kihajol a levegőre, abban a pillanatban a szél kikapja kezéből. látom az ablakon át, hogy tűnik el, s mi itt állunk felhőben, szélben — ismeretlen helyen, térkép nélkül.

Az irányítóra bizzuk magunkat. De fulsokáig tart az út, Szegedet csak nem tudjuk elérni. A pilóta hátrakiabál:

— Kösd magad az üléshez!

Ami annyit jelent, hogy leeresz kedünk. De hol? Ki tudja? Mi itt a gépben semmi esetre sem. Harminc méterre ereszkedünk. Is ten őrizz, hogy templomtorony, vagy gyárkémény legyen alattunk, keressük a helyet, ahol landolhatunk. Egy kis falhoz érünk.

néhány parasztház, a falu keleti oldalán sima, havas mező. A pilóta el sem látja a motort és simán zökkenés nélkül érünk a földre. Pár méter gurunk még, aztán a gép megáll.

Néhány parasztságza család felénk kíváncsian. Majd egy-két legény is, meg asszonynépség. Tarka ruhák, a férfiak fején fehér, tornyos kucsma.

— Hol vagyunk? — Kérdezzük hirtelen és kiugrom a gépből. A pilóta és a montőr beam ma radnak. A motor berreg.

— Orczyfalva! — mondják.

— Hol van az?

— Romániában. Arad és Temesvár között...

Tehát eltévesztettük az irányít Gyors start után most már a temesvár—szegedi vasútvonalat keressük és száz-kétszáz méter magasságban vágunk neki a magyar határnak. Több mint öt órát repültünk ezen a napon és délutánra mégis csak Szegeden voltunk megint. De minden baj nélkül, szerencsésen. Utasok és gép séretlenül.

Másnap indulunk tovább. Újra szép időben, jó széllel. Ezer méter magasságban alig egy óra alatt értünk Temesvár határába. Hátról, az utaskabinban csak azt vettem észre, hogy leszállásra alkalmas helyet keresünk. De még száz méternyi magasságban is ködben szállunk, nem látunk magunk alatt semmit. Csak éppen hogy elsihanunk telefontörtek és egy vasúti őrház fölött. Már a következő percben gurunk is. A gép orrával az őrház előtt megáll. Ez a szakállhajú őrház, öt kilométerre Temesvártól.

Az őrházról telefonon felhívják a temesvári sziguranca vezetőjét és bejelentettük neki, hogy kényszerleszállást csináltunk.

A sziguranca főnöke udvariasan tudomásunkra adta, hogy Romániába csak átutazási engedélyünk van, leszállunk nem lett volna szabad. Ő tehát felsőbb utasítást kér Bucurestiből, hogy mi történjék velünk. A repülőgépet közben szuronyos román katonák őrizték, hogy semmi baja ne történhessék.

Harmadnap újiból szép idő volt de mi még mindig felügyelet alatt voltunk, igaz, hogy nagyon udvarias volt hozzánk mindenki. Tegnap reggel aztán, mikor újra megjelentünk előtte, kimondta a bolderítő szót:

— Vous êtes libres!

Szabadok vagyunk!

Eddig szól Lestyán cikke. A magyar újságíró Bulgáriában is leszállani kényszerült. Szófiából — megkésve — a következőket jelentik:

— A háború után ma érkezett ide az első magyar repülőgép, amelyet Újvári pilóta vezetett. A rossz időjárás miatt Ferdinandovóban rövid időre le kellett szállniok. Szófiában a hatóságok és a közönség a legszívesebben fogadták őket. A repülőgép holnap Konstantinápolyon át Angorába repül.

— Február 17-én műsoros, jelmezes gyermek-bál a Gyermekfelruházó Egyesület rendezésében a Fehér Keresztben.

HIREK.

Az előkelő idegen

(Izgalom egy nagy étteremben. — Macdonald vagy Lloyd George.)

Az előkelő idegen tiébe pontosan fél egykor lépett be a nagy étterem ajtaján titkára kíséretében. Hanyag előkelőséggel foglalt helyet egy asztalnál, unott közönyt nyel nézve az ebédlő közönséget, az elébe tett étlapot szótlanul átrnyújtotta titkárának, majd fölötötte III. számú diplomata mosolyát és várt. A kiszolgáló pincér leveleskét hozott és nem méltatta különösebb figyelmre az előkelőt és titkárát.

Az étterem először a kíváncsiság vett erőt, amit nyomában az izgalom váltott fel. A törzsebédlők összebujtak és izgatottan tárgyalták a nagy eseményt.

— Biztosan tudom, hogy ez Macdonald, az új angol miniszterelnök — mondotta egy jólétesült — ismerem őt jól az illusztrált lapokból. Annak is ugyanilyen kis öszes pofaszakállja van, mint ennek.

— Szó nincs róla — erősödött egy másik jólétesült, — ez csak Lloyd George lehet, annak van ilyen kopasz feje, láttam őt ez előtt tizenöt évvel Londonban. Hisz maga nem is volt még Londonban?

— Lehet, hogy nem voltam, de esküdni merek rá, hogy ez Macdonald. Meglátja még fontos események színhelye lesz ez a város. Biztosan a román-angol szövetségi szerződésről, vagy egy új nemzetközi kölcsönről van szó.

A vitatkozó végül is értesítette a tulajdonos sógorát, aki viszont azonnal értekezletre hívta össze a pincéreket és kiadta az utasítást, hogy a vendégeket az I. számú kiszolgálásban kell részesíteni. A pincérek fontokat remélték és fontoskodva forgolódtak az előkelők körül, akik viszont a leves után csak szerény marhahúst rendeltek mártással, hozzá fél liter furmintot szórával. Közben az asztaloknál fogadások történtek Macdonaldra és Lloyd Georgere, a tulajdonos remélt, hogy megkapja a Viktória rend nagykeresztjét és titokban nézegette gomblykát, elég nagyra a rendjel befogadására. Az általános izgalom már annak a bizonyos tőbnek a fokára hágott és éppen lejjebb akart menni még egy fokkal, amikor az előkelő hirtelen megszólalt:

— Fizetni!

Szépen hangzó magyarsággal mondta, olyan ugynevezett máramarosi magyarsággal. A vendégek egymásra néztek, a pincérek szótlan, a két jólétesült hirtelen eltűnt és mindenki csodálkozott, hogy Macdonald vagy Lloyd George ilyen szépen megtanult egy nap alatt magyarul.

Ez történt kérem tegnap éhen fél egy és egy között. (k. s.)

— Petrovici főtanfelügyelő Aradon. A közoktatásügyi miniszterium a napokban leiratot küldött az aradi tanfelügyelőségnek, amelyben értesítette, hogy elemi iskolák részére időnként kiutalt összegek folyósítását megszünteti. Ugyanis az elemi iskolákat a város építette annak idején, amely erre a célra kölcsönt vett fel. Az állam évenként egy bizonyos összeget folyósított a törlesztésre házbér címén. Ez a folyósítás a legújabb rendelet szerint megszünt. Petrovici Sándor timisoarai tankerületi főigazgató ma délelőtt felkereste dr. Robu János főpolgármestert, akivel ez ügyben tárgyalást folytatott. A tárgyalás folyamán megegyeztek abban, hogy ezt a törlesztési összeget az iskolaszék a rendes évi kiadások közé veszi és így a felvett kölcsönt az iskolák jövedelméből fogják törleszteni.

— Az aradmegyei orvoskörletek. Az aradmegyei orvosi hivatalban most dolgoznak az aradmegyei orvosi körletek új beosztásán. Miniszteri rendelkezés folytán ugyanis szaporítani fogják a körletek számát kétfélével és eszerint az eddigi huszonnyolc körlet helyett harminc lesz. Ismeretes, hogy redukálták a körletek számát, mert néhány évvel ezelőtt még 34 orvosi körlet volt és a redukálást államháztartási takarékosági szempontból hajtották végre. Ha a tervezet készen lesz, akkor ki fogják írni a pályázatot a két új orvosi állásra.

— Nincs megállapodás az aradi főgimnáziumi vizsgák ügyében. Az aradi katolikus főgimnázium felévi vizsgálatának ügyében még mindig nem történt döntés. Fischer Aladár, a főgimnázium igazgatója aki vasárnap délelőtt utazott Bucurestibe és tegnap érkezett vissza Aradra, nem tudott érintkezésbe lépni a közoktatásügyi miniszterrel közvetlenül, részben azért, mert a miniszter távol volt a fővárostól, részben pedig azért, mert a visszaérkezés után minisztertanácsban volt elfoglalt a miniszter. Az igazgató különben beadta kérvényét, amelyben a vizsgáztatások módzatainak anyagi könnyebbesség szempontjából való szabályozását kérte. Ma tárgyalt Fischer igazgató Petrovici timisoarai tankerületi főigazgatóval, aki Aradon iskolákat vizsgált felül, de a főigazgatóval nem juthatott a vizsgák ügyében megállapodásra. A katolikus főgimnázium igazgatója a holnap délelőtt folyamán fog érintkezésbe lépni azoknak az állami középiskoláknak igazgatóival, amelyeknek a tanárai vezetik a katolikus főgimnázium vizsgáit és reméli, hogy sikerül az igazgatókkal a vizsgáztatás idejére és a vizsgáztató tanárok napidíjaira néve megállapodásra jutni. A felévi vizsgák megkezdése ettől a megállapodástól függ.

— Előkészítetik a Hitler-pör fő tárgyalására. Münchenből táviratozzák: A Hitler-pör fő tárgyalását egészen bizonyosan Münchenben fogják megtartani. A védelem a sajtó útján szólítja fel a vádlottak barátait és híveit, hogy a tárgyalás napjain ne engedjék magukat felelőtlen izgatóság által meggondolatlan cselekedetek elkövetésére ragadtatni. A rendezés megakadályozására minden intézkedés megtörtént. A tárgyaláson való részvételre rendszeresen kérések jöve-

Elhalasztották a timisoarai újságírók jelmezestélyét. Pogány Mihály szerkesztő hirtelen elhunyt következtében a timisoarai újságírók, hogy ezzel is dokumentálják a haláleset fölött érzett mélyes fájdalomukat, a február hó elsejére hirdetett jelmezestélyüket elhalasztották.

— Anglia nem hívja vissza budapesti követét. Budapestről táviratozzák: Az utóbbi napokban elterjedt a híre, hogy Nagy-Britannia magyarországi követe, Hohler elhagyja budapesti állomáshelyét. Hohler követ ma a Nemzeti Újságban a legutózzottabban megcáfolja a távozásáról szóló hírt.

— Halálozások. Özv. Rieger Gyuláné Reicher Fanny folyó hó 30-án elhunyt. Temetése február 1-én délután fél 4 órakor a zsidó-temető halottsházából.

— Josefovics Sándorné szül. Illés Ilonka, a vulcani bányák vezető-mérnökének neje f. hó 26-án Vulcanban meghalt és f. hó 29-én Aradon az izraelita temetőben helyezték örök nyugalomra. Az elhunytat a menyházai Illés-család és kiterjedt rokonság gyászolja.

Özvegy Schaefer Agostonné 85 éves korában ma meghalt. Temetése február 1-én délután három órakor a Consistorium (Batthyány) ucca 26. számú házból lesz. Halálát számos rokon és ismerős gyászolja.

— Nagy tűz Soborsinban. Soborsini tudósítók jelentése szerint tegnap hajnalban kigyulladt Molner és társa nagyvenyégű sörfőző és szikvizgyártó telepe. A tüzet csak akkor vették észre, amikor már hatalmas lángok csaptak fel az épületről. A félrevert harangok a község egész lakosságát felriasztották és sokan siettek az önkéntes tűzoltók segítségére, akik hiányos felszerelésükkel és kevés gyakorlott legénységükkel csak nehezen tudták a hatalmas erővel dühöngő tüzet lokalizálni. Különösen Krászl Adalbert, Kaika és Szántó önkéntes tűzoltók önfeláldozásának köszönhető, hogy a tűz továbbterjedését sikerült megakadályozni. A modern gépekkel felszerelt telep elpusztult. A kár meghaladja a száz ezer lejt, ami biztosítás révén megtérül.

— Február 15-ig meghosszabbították az újságíró-szabadjegyek érvényességét. Bucurestiből jelentik: A közlekedésügyi miniszter az újságírók szabadjegyeinek érvényességét február 15-ig meghosszabbította, mert a kiküldött speciális bizottság még nem fejezte be munkáját.

— Betörés. Hábermann Mária temesvár-erzsébetvárosi élelmiszerüzletébe az elmúlt éjszaka betörték és több ezer lej értékű árut loptak el. A rendőrség megindította a nyomozást.

— AAC. tea. Az Aradi Athletikai Club f. hó 3-án, vasárnap délután 5 órakor tartja második teadélutánját a Központi helyiségekben. Háziasszonyok: Szablóczky Jánosné, dr. Széll Lajosné, dr. Kabdebó Györgyné, dr. Krepil Jánosné, dr. Lukács Jenőné, dr. Petz Lipótné, dr. Schmidt Jánosné.

— Aradi újságírók jelmezestélye február 2-án a Központi szálló nagyszobájában.

— Meghívás. Az aradi polgári jólelkő-egyesület f. é. február hó 2-án délelőtt 10 órakor az Ipartestület földszinti kistermében rendes közgyűlést tartja, melyre az egyesület tagjait tisztelettel meghívja az elnök.

— Összeütközött a páris-konstantinápolyi expressz. Rómából jelentik: A páris-konstantinápolyi expresszvonat tegnap nagy késéssel érkezett be a velencei állomásra. A késés oka egy összeütközés volt, amely Belgrad közelében történt. A belgrádi állomás közelében az expressz összeütközött egy tehervonattal. A heves összeütközés következtében a hálókocsiban tartózkodó két vasuti alkalmazott életét veszítette. Az expressz mozdonyvezetőjét borzalmasan összeroncsolt állapotban találták meg. Az utasok közül egy súlyosabb, többen könnyű sérülést szenvedtek. A tehervonat kigyulladt és a lángok az expresszre csaptak át. Ezért az összes utasokat felszólították, hogy a vonatot hagyják el. A személyzet a belgrádi állomásra táviratozott, ahonnan egy század kato-

Macdonald hadat üzen a hagyományoknak

A munkáspárt diktálja a külpolitikát. Ludendorff ismét fenyeget. Megoldás előtt a pflzi kérdés.

Londonból táviratozzák: A Newyork Herold úgy értesül Párisból, hogy Macdonaldnak Poincaréhoz írt levele alapján a jövő hetek diplomáciai eseményei a következő sorrendben játszódhatnak le: A szakértők a jóvátételi bizottságnak sürgősen előterjesztik véleményüket. A jóvátételi bizottság határoz, hogy elfogadja-e a jelentéseket, vagy pedig elveti azokat. Március végén az összes államok miniszterelnökei Macdonald kezdeményezésére közös tanácskozássra ülnek össze és ezekre a tanácskozássokra meghívják Németország és az Egyesült Államok miniszterelnökeit is. A tanácskozássokat a szövetséges államok kormányainak eszmecseréje előzi meg. Macdonaldnak eltökélt szándéka, hogy a miniszterelnökök konferenciáját megelőzően vagy azonnal egyidejűleg nemzetközi tanácskozást hívjon meg, amely a különböző nemzetek adósságainak a kérdésével foglalkozna. Ezeket az adósságokat vagy egészben eltörli, vagy olyan mértékben csökkentik, hogy belátható időn belül megfizethetők legyenek. Angol politikai körökben az a nézet uralkodik, hogy az Egyesült Államok hajlandók lesznek mindezeknek a problémáknak a rendezésénél közreműködni. Ha az általános megegyezés létrejön, Németországot felveszik a Népszövetségbe, abban a feltevésben, hogy összes kötelezettségeinek hajlandó eleget tenni.

Macdonald szakít a régi diplomáciával.

Londonból táviratozzák: A hét fői minisztertanácsban Macdonald miniszterelnök élesen bírálta a régi diplomácia eszközeit és gyökeres változást ígért. Súlyos szavakkal támadta Curzon lord volt külügyminiszter politikáját, mert ez Franciaország izolálását vonta maga után. Hangsúlyozta, hogy a régi diplomácia ideje lejárt és az új diplomácia ideje nyíltság és bizalom kell, hogy az alapja legyen. Fran-

naság indult és a pályát óráig tartó munka után megtisztította.

— Márkosfalvi Barabás Márton székely festőművész kiállítása február 3-án nyílik meg az aradi Kulturpalotában.

— Merénylő rendőr. Még 1923. szeptember 23-án történt, hogy Petrovic János timisoarai rendőr behatolt Holub Jánosné ronáci lakásába és férje távollétében merényletet akart elkövetni az asszony ellen. Holubné sikoltozására többen bementek a lakásba és megakadályozták a merényletet. Petrovic akkor elbocsátották a rendőrség szolgálatából és büntügyi eljárást indítottak ellene. Ma tárgyalta a Popescutanács az ügyet, de el kellett napolni, mert a vádlott nem jelent meg. Elrendelték az elővezetését.

ciaország fenyegetésének a gondolata veszedelmes gondolat.

Londonból táviratozzák: Lindsay-nak, a külügyminiszterium helyettes államtitkárának konstantinápolyi angol követé való kinevezését a király jóváhagyta.

A pflzi kérdés.

Londonból táviratozzák: A Reuters távirati iroda jelenti, hogy Crewe lord párisi angol nagykövet Poincaréval való megbeszélése főleg a pflzi kérdésre vonatkozott. Az angol nagykövet újból közölte azt a londoni felfogást, hogy a valószínűségben nincsen pflzi kérdés, mi helyt a francia hatóságok beszüntetik a szeparatista mozgalom támogatását és a mozgalom összeomlik. Az angol kormány az a nézete, hogy a kérdés megoldását nemzetközi döntőbíró elé utalják, míg a francia kormány azt kívánja, hogy a nagyköveti konferencia foglalkozzon a kérdéssel.

Berlinből táviratozzák: Pirmansens pflzi városba idegen szeparatisták vonultak be, akik elfoglalták a városházát és a rendőrszerveket súlyosan bántalmazták.

Párisból jelentik: Az „Eclair” kiküldött tudósítója sürgönyzi lapjának, hogy a francia-belga tárgyalás folyamán szóba került a Ruhrvidék kátrítása, amelyet a jóvátételi bizottság javasolt. Tardieu francia politikus ezt az „Echo National”-ban egy cikkben meg is erősíté.

Munkában a jóvátételi bizottság.

Berlinből táviratozzák: A jóvátételi bizottság szerdán délelőtt tartotta első ülését, amelyen megállapították az ügykezelést és a munkarendet. Az albizottságok ma délután megkezdték munkálataikat. A bizottság hivatalosan közli, hogy a legnagyobb gyorsasággal fogja elintézni jelentéstételeit, amelyeket csak a bizottság tagjainak Párisból való elutazása előtt fognak véglegesen megszövegezni.

Berlinből táviratozzák: A német kormány részletes memoran-

dumot terjesztett a szakértő bizottság elé, amely szerint csak a moratorium vagy a külföldi kölcsön lehet a szanálás alapja.

Berlinből táviratozzák: A német nemzeti párt a birodalmi gyűlésen indítványt terjesztett elő, hogy a megszállt területen előfordult fel ségsértésekre renakivüli eszközöket alkalmazzanak. A párt azt kívánja, terjesszenek be törvényjavaslatot, amely a megszállt területen elkövetett fel ségsértéseket halállal bünteti. A párt követeli, hogy a köztársaság védelmére az állami törvénysszék működését fuggessék fel és az alkotmányos illetékességet állítsák újból vissza.

Ludendorff ismét Berlin ellen akar vonulni.

Berlinből táviratozzák: A berlini Vorwärts mai számában leközöl egy nyilatkozatot, amelyet Ludendorff generális az Afton Posten svéd napilap tudósítójának adott. A nyilatkozat folvámán Ludendorff kijelentette, hogy a legközelebbi napokban újra megkísérli Berlinbe vonulni. Még egyszer visszatért a november nyolcadiki eseményekre és kijelentette, hogy a megbeszélésen, amelyen Kahr kormánybiztos, Lossov generális és Salsser a rendőrség főnöke is résztvett, teljesen egyetértettek a követendő eljárásra nézve. Lossov és Salsser szöszegése — Ludendorff szerint — Faulhaber kardinális és Repprecht bajor herceg befolyása következtében történt. Megcáfolja, hogy Hitler ebben az ügyben befolyásolta volna.

— Engem semmire sem lehet rábeszélni, én a legbelső meggyőződésem szerint cselekedtem — mondta Ludendorff — abban a hitben, hogy hazám és népem javára cselekszem. Ezután megkérte a riportert, hogy magyarázza meg otthon Svédországban, hogy Németországban minden elnyomás dacára vannak férfiak és fiatal emberek, akik hazájukért készek véruket ontani. Akkor nem sikerült előre jutnunk — fejezte be, — de előbb vagy utóbb újra jövünk.

Aradi mozihírek.

A világ legkacagtatóbb mozi alakjai tűnnek elénk az Uránia-színház legújabb filmjén, a Helység kalapácsában. A kép főalakja a szenzációs Fatty, akinek játékán már annyit kacagott az aradi közönség. A film meseje maga csupa humor, a családban eddig Fatty mester volt az ur, de váratlanul vetélytársa akadt Smatty személyében. A két humoros alak harca következik, akik felvonásról-felvonásra újabb humoros attrakcióval ejtik bámulatba a nézőt.

Hatalmas politikai drámát vetít pénteken s szombaton az Apolló színház. A királyi udvar fényét összeesküvések árnyai borították el, melyeket izgalmas és érdekesítő jelenetek után lelepleznek. A börtön s a megpróbáltatások sötét órái következik az összeesküvés tervezőire, akik pedig nem az uralkodó trónfosztását, hanem az állam igazságának érvényrejutásáért harcolnak. A mozgalmas film, melynek rendezése bámulatba ejti a nézőt, közrepele Magda Sonja, Max Neufeld, Tim Lendera játssza.

LEGUJABB.

Nagy olajpanama Amerikában.

Washingtonból jelentik: A szenátus negyvenhat szavazattal határozta el, amelyben megtiltik a kormányt, hogy a kaliforniai petroleum művek további koncesszióját a Sinclair Dehny petroleum csoportnak adják ki. A szenátusi határozat kimondja, hogy a petroleum koncessziókat olyan körülmények között kötötték meg, amelyekből következtetni lehet arra, hogy a

szerződés csaláson és vesztegetéssel alapult. A Daily Telegraph ehhez a hírhez hozzáfűzi, hogy a szenátusi határozat alapja az, hogy Pfalz szenátort, a Harding kabinet belügyminiszterét és Denby tengerészeti minisztert az érdekelte társaságok megvesztegették acélból, hogy az amerikai flotta olaj- és petroleum tartalmát nekik átengedjék.

K Ö Z G A Z D A S Á G.

Meghosszabbították az adóvallomások benyújtásának határidejét. Az aradi pénzügyigazgatóság ma a pénzügyminiszteriumtól távirati rendelkezés érkezett, amely szerint február harmadikáig bezárolag, három nappal hosszabbítják meg magánfelek számára az adóvallomások benyújtására kitűzött határidőt. A később beadott adóvallomások után nemcsak késedelmi kamatot, hanem büntetést is kell fizetni. A ma érkezett távirat intézkedik arra vonatkozólag is, hogy a rendes könyvelést végző cégek február végéig kapnak halasztást. A részvénytársaságok, szövetkezetek, betéti társaságok, stb. bevárhatják a közgyűlést és csak azután kell adóvallomásaikat benyújtani. Ez a terminus azonban április harmincadikánál tovább nem terjedhet. Az aradi pénzügyigazgatóság két adóhivatalánál eddig összesen körülbelül 8 ezer vallomási ívet nyújtottak be, holott ez idén is legalább 25 ezer vallomási ívet kell benyújtani.

Arany-ezüstárak. Budapestről táviratozzák: Az arany és ezüst érték mai árai a következők: 20 koronás arany 190—195000, ezüst korona 3000, szicarány 33 és fél millió, szinezüst 800.000 korona.

Tiltakozás egy árverés ellen. Érdekes beadványt nyújtott be ma a bírósághoz dr. Popovici Sever ügyvéd, mint vagyon gondnok Klein Sándor fizetésképtelen aradi bór-nagykereskedő ügyében. Egyik aradi lap szerdai számában árverési hirdetmény jelent meg, amely szerint Klein Sándor egyik kézzzálogos hitelezőjének kérelmére pénteken délután 114 ezer lej értékű bőrárut elárvereznek. A vagyon gondnok beadványban kérte a bíróságot, hogy az árverést akadályozza meg, mert a rövid meghirdetésben a váltós hitelezők kijátszását látja. Az indokolásban előadja, hogy egy kézzzálogos hitelező néhány nappal ezelőtt Klein kárára árverést tartott és mivel a meghirdetett idő kevés volt arra, hogy a közönség az árverésen résztvegyen, az árverező kézzzálogos hitelező vette meg ezer lejért az értékes zálogot. A bíróság holnap délelőtt határoz a vagyon gondnok beadványára felett.

Valutapiac.

Aradi valutaárak. (Január 31.) Francia frank 9.50, svájci frank 35, dollár 201, szokol 5.80, lira 8.85, angol font 8.60, magyar korona 0.0050, osztrák korona 0.0028.50. — Kifizetések: Budapest külföldi 170, belföldi 235. Bécs 358, Prága 576, Zürich 34.65, Milano 8.80, London 8.52, Páris 9.20, Newyork 200, Belgrád 2.30. **Temesvári valutaárak.** (Január 31.) Newyork 200, dollár 201, London 852, angol font 840, Páris 9.20

francia frank 9.75, Milano 8.80, lira 8.40, Prága 5.76, szokol 5.60, Zürich 34.65, svájci frank 35, Belgrád külföldi 2.25, belföldi 2.30, dinár 2.23, Budapest külföldi 180, belföldi 220, magyar korona 195, Bécs 354, osztrák korona 345.

Zürichi nyitás. (Január 31.) Amsterdam 215.87.50, Newyork 578.50, London 2469.50, Páris 25.80, Milano 25.15, Prága 16.66.25, Budapest 204, Belgrád 6.66.25, Bécs 8125.

Zürichi zárlat. (Január 31.) Amsterdam 215.90, Newyork 578.50, London 2470, Páris 26.75, Milano 25.12.50, Prága 16.63.75, Budapest 0.02.04, Belgrád 6.66.25, Bécs 0.0081.25.

Bucurestii tőzsdezárlat. (Január 31.) Kifizetések: Páris 9.14, London 851, Newyork 201, Milano 8.78, Zürich 34.25, Bécs 0.0028, Prága 5.81, Budapest 0.0070. — Valuták: Napoleon 775, féva 1.30, török lira 1, angol font 8.45, francia frank 9.20, svájci frank 34, lira 8.80, drachma 3.80, dinár 2.25, dollár 201, lengyel marka 0.00020 osztrák korona 0.0028, magyar korona 0.0040, szokol 5.65.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (Január 31.) Napoleon 103.000, Belgrád 366—398, Bucuresti 165—180, Páris 1475—1625, francia frank 1490—1540, Prága 916—1016, Bécs 0.44.85—49.85, Newyork 31850—34850, dollár 32000—35000, London 135850—148200, angol font 136110—148500.

Ideiglenes menhely.

(Új intézmény az aradi közpórházban.)

(Saját tudósítónktól.) Az aradi közpórház igazgatósága a napokban rendeletet kapott, amely szabályozza a betegek felvételét. A rendelet értelmében kizárólag hivatalos óra alatt, délelőtt tíztől-tizenkét óráig lehet beteg felvételre jelentkezni. Kivételt csak olyan esetek képeznek, amikor sürgős operatív beavatkozásra, vagy halaszthatatlan orvosi kezelésre van szükség. A beteg felvétel megszigorítása kellemetlen helyzetbe sodorta a kórház vezetését, mert a rendelet folytán már eddig is gyakran volt kénytelen súlyos betegeket visszautasítani. Hasonló esetek elkerülése végett nagyfontosságú feladat megvalósításán dolgozik az aradi kórház vezetősége. Elhatározta, hogy a nem hivatalos órákban behozott betegeket, akiknek nincs szükségük sürgős orvosi kezelésre,

egy ideiglenes menhelyen helyezik el, amelynek építése már folyamatban van. Erről a humanus intézkedésről, amely hivatva lesz azokat a súlyos mizériákat megszüntetni, hogy az éjjel takált betegek orvosi kezelés hiányában, az uccán vagy a mentőocsiban pusztuljanak el, a következő nyilatkozatot kaptuk:

— Az új kórházi rendszabály a legrigorúbb felelősség terhe alatt írja elő, hogy betegeket csak hivatalos órákban szabad felvenni, ha mincsem szükség sürgős orvosi beavatkozásra. Ez az intézkedés olyan helyekre alkalmazható, ahol az uccán takált emberek elhelyezhetők menhelyeken. Aradon más a helyzet, mert olyan intézmény nincsen, ahol minden embert, akít az uccán betegen vagy félig megfagyott állapotban találtak el lehessen helyezni. Az aradi szegényházban csak azok az emberek helyezhetők el, akik aradi illetőségűek. Ez a helyzet, — mint ismeretes — már több tragikus halálesetet idézett elő. A kórház vezetősége már hozzáfogott egy ideiglenes menedékház építéséhez. A menedékház három részre lesz osztva. Az egyik részben szalmazsákok lesznek elhelyezve, a másik részben fürdők és fertőtlenítő gépek lesznek, a harmadik részben pedig rendes tiszta ágyak állnak majd a behozott könnyebb betegek rendelkezésére. Természetesen, ebben a menedékházban legfeljebb csak egy napot vagy éjszakát tölthetnek a behozottak és a hivatalos időben orvosi vizsgálat alá veszik őket és ha kórházi kezelésre van szükségük, benn maradnak a közpórházban, ellenkező esetben átadjuk őket az illetékes hatóságoknak.

— Magyar szocialista vezér Londonban. Budapestről táviratozzák: Peidl Gyula parlamenti szocialista képviselő Vámbéry Rusztem, a kitünő magyar tudós társaságában Londonba utazott.

NYILTTER.

E rovat alatt közltekért nem vállalunk felelősséget.

Özv. Pogány Mihályné született Fuchs Eugénia, mint hitves, Pogány László mint fia, ugy a maguk, mint az egész rokonság nevében mély fájdalomtól lesújtott lélekkel és a mérhetetlen bánattól összezsuzott szívvel tudatják, hogy a szerető, gondos hitves, apa és rokon

Pogány Mihály

munkás élete delén, 47 éves korában, három napos kínos szenvedés után folyó évi január 30-ról 31-re virradó éjjel fél két óraker eltávozott az élok sorából. Fekölt szellemének földi hüvelyét 1924. február elsején, pénteken délután 2 óraker kísérik örök nyugóhelyére az Erzsébetváros, Bethlen (Remus)-ucca 6. szám alatti gyászházból.

Nyugodjék békében!

Gang Soma, Gang Ignác fivéréi, Gang Sománé, Gang Ignácné, Ungár Armimé sógornők, Ungár Armin sógor, Dr. Ligeti Sámuel, dr. Ligeti Sámuelné, Ungár Bözsi, Ungár Gyuri, Gang Kató, Gang Miklós. 316

A Temesvári Hirlap szerkesztősége a fájdalomtól megtörtén jelenté, hogy **Pogány Mihály ur** a Temesvári Hirlap felelős szerkesztője munkás és értékes életének negyvenhetedik évében örökre távozott közülünk. Fekölt emléke adjon nekünk erőt, hogy munkánkat az ő szellemében folytassuk. 316 Temesvár, 1924. évi január 31-én. A Temesvári Hirlap szerkesztősége.

A Temesvári Hirlap kiadóhivatala mélyen elszomorodva tudatja, hogy **Pogány Mihály ur** a Temesvári Hirlap felelős szerkesztője és kiadótulajdonosa ma éjjel meghalt. Szívünk gyásza soha nem múló. 316 A Temesvári Hirlap kiadóhivatali személyzete.

Az Erdélyi és Bánáti Újságírószervezet Temesvári Csoportja mély és őszinte szomorúsággal jelenté, hogy **Pogány Mihály ur** a Temesvári Hirlap felelős szerkesztője, a magyar újságírás kiemelkedő alakja, munkás életének negyvenhetedik esztendejében elhunyt. Ő meghalt, de emléke élni fog közöttünk. Temesvár, 1924. évi január 31. 316 A Temesvári Csoport Elnöksége.

A Hunyadi-nyomda személyzete mély megindultsággal jelenté, hogy felejtéhetetlen jó főnökük **Pogány Mihály** nyomdatulajdonos ur e hó 31-én éjjel fél 2 óraker rövid szenvedés után elhunyt. Temetése február hó 1-én délután 2 óraker lesz az Erzsébetvárosi Bethlen-ucca 6. számú gyászházból. Benne nemcsak főnökünket, hanem legjobb munkatársunkat veszítettük el. Timisoara, 1924. évi január hó 31-én. 316 Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni!

Fájdalmas megdöbbenéssel adunk hírt arról, hogy szeretett tagtársunk, barátunk

Pogány Mihály

a Temesvári Hirlap szerkesztője, a magyar szó és kultura buzgó harcosa, életének munkás delén váratlanul elhagyott bennünket. Szerető kegyelettel fogjuk őrizni emléket és évtizedes derek munkájának értékes örökségét. 316 Temesvár, 1924. január 31. Az Arany János Társaság.

Őszinte és mély fájdalommal tudatjuk, hogy intéző-bizottságunk mindenkor tevékeny tagja, a magyar kisebbség érdekeinek fardadhatatlan és lelkes harcosa,

Pogány Mihály

az élok sorából rövid szenvedés után eltávozott. Emlékét mindenkor kegyelettel fogjuk őrizni! Temesvár, 1924. január 31. A Magyarpárt Temes-Torontálfelegyel tagozata. 316

GARA uri olpészete Str. Corvin (Hunyadi és Szt. Péter) a sarok.

Központi-Barban

február 1-től esténként
szenzációs új műsor
keretében fellépnek:

PIRI-TICI

világhírd mondain dno, VARGHA FERI dalénekes,
TRUDE DEWALD bécsi chansen énekesnő, VÁRADY
RÓZSI és LEHRER ARANKA táncművésznők stb.
Kitünő Jazz-Band és orgányzene.

Schaefer Richard, özv. Panker Jánosné szül. Schaefer Vikta és Schaefer Ilona mint gyermekei a saját, ugyszintén az elhunytak nevében is fájdalomtelt szívvel tudatják, hogy az ön-feláldozó édesanya, drága nagyanya, gyengéd sódánya, felejtethetlen testvér, sógornő és rokon

özv. Schaefer Agostonné
szül. Tolnay Mária,

folyo évi január hó 30-án, éjjel fél 12 órakor, áldásos életének 85-ik és özvegyiségének 27-ik évében, rövid szenvedés után jobblétre szenderült.

Felejtethetlen drága halottnak földi maradványait folyó évi február hó 1-én d. u. 3 órakor fogjuk a Strada Consistoriului (Batthyányi-ucca) 26. sz. gyászházban az ág. hitv. evangélikus egyház szertartásai szerint megáldani és utána a helybeli felső temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Tied a nyugalom, miénk a fájdalom!
Arad, 1924. január hó 31.

Özv. Knöfely Edoné szül. Tolnay Ilona, Szakács Imréné szül. Tolnay Krisztina, testvérei Schaefer Richardné szül. Wanschura Teréz, menyee. Schaefer Géza és neje szül. Városi Julia, Schaefer Ilona, ifj. Panker Viktorné szül. Schaefer Margit, Schaefer Béla, Panker Margit, Panker János, unokái. Schaefer Vilike, ifj. Schaefer Richard, Panker Gyuszi, sód.-unokái. 688

„Kezvelet“ Bogcha Gyula temetkezési és hullaszállítási vállalat Arad, Str. Bratianu 7. (Weitzer J.-utca.)

INTELLIGENS

megbízható, egyedülálló özevy, házvetelői, gazdasági állást keres vidéken, pusztára vagy magános urhoz is megy. Levelek „Allandó otthon“ jellegre a Bánáti Közlöny kiadóhivatalába, Timisoara. 314

Bánáti fénykép-nagyító vállalat,

Timisoara, III. ker.,
Holló-ucca 45. szám,

összes szakmába vágó reprodukciókat, pasztell, olajfestményeket készít. 315

fordítási iroda Arad, Str. Eminescu 40a, Vadászúrtól szemben.

Borderítő szerek:

Sallansky-féle Vízahólyag francia, Bordeauxi gelatin, Asbest Salmiak só, Kristály só, különleges edes nemis paprika legolcsóbban kapható!

Erdős Pál fűszerkereskedő cégnél, ARAD,
Piața Avram Iancu (Szabadság-tér). 681

A szerkesztésért megköszönöm:
KOCSY JENŐ
felel.

Cenzurat: Dr. ROMUL MAGER.

Apró hirdetések.

Alkalmazás.

FRANCIA társalgónót beszédgyakorlatok céljából keresek. Ajánlatokat az Aradi Közlöny kiadóhivatala továbbít. 616

PENZTÁRNOKNŐNEK, vagy elárúsitónőnek ajánlok németül és románul beszélő intelligens nő. Cim Wallinger hirdetőjében Arad. 15.009

TISZTESSÉGS, megbízható mindenféle leányt, vagy bejárónót keresek február 1-ére, vagy 15-ére. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 665

PERFEKT szakácsnő jó fizetéssel felvétetik. Arad, Strada Sincui (Szent Antal-ucca) 12. földszint. 671

BODEGA részére ügyes kiszolgáló leány és egy mindenféle leányt keresek. Jelentkezés Ferenczéri Vásárcsarnok Bodega, Arad. 675

MINDENES, aki főni tud, kéttagu családnak felvétetik. Arad, Str. Pirci 6. (Vörösmarty-u.) II., ajtó 17. 678

GYERMEKEKHEZ egy középkorú nő (febr. 1-re felvétetik. Arad, Str. Chendi (Kölcsey-u.) 1. 10013

PAPIRSZAKMÁBAN jártas ügyes kiszolgáló leány felvétetik. Ecce papir és kottakereskedésben Arad. 269

JÓ megjelenésű reprezentáns utazók magas jutálékkal felvétetnek Royal-film Arad, Piața Avram Iancu 9. 680

FŐZNI tudó mindenest keresek. Jelentkezés délelőtt Arad, Bulev. Regele Ferdinand (József főherceg-ut) 10. I. emelet 5. ajtó. 686

RODAKISASSZONY, kezdő, 400 lej háziüctéssel azonnal felvétetik. Románul és németül tudó előnyben részesül. „Victoria“ ügyökség Arad, Piața Avram Iancu 16. 687

TISZTA mindenféle szakácsnő, kéttagu családnak felvétetik. Hoffmann Sándor, Arad, Fischer Eliz-palota. 693

Lakás.

KÜLÖN bejárati butorozott szobát keresek. Cim Ferenczéri Vásárcsarnok Bodega Arad. 676

MAGANOS fiatalember sürgősen szobát keres. esetleg teljes ellátással. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 673

ELEGANSAN butorozott szobát keres idős urihölgy, lehetőleg Szechenyi-pózmalom közelében. Cimeket az Aradi Közlöny kiadóhivatalába „Magányos“ jellegre kérek. 672

VÁROS belterületén csinos különbejárati szoba kerestetik. Ajánlatok „Jól fizetek“ jellegre Központi szállodába, Arad, kéretnek. 695

Vétel és eladás.

SVEICI hímzés, céna csipkék, volánok és mindenféle rövidárak 10% kedvezmény mellett Hoffmann Sándor cégnél Arad. Tanuló fiú, vagy leány felvétetik. 690

EZÜST és dísztárgyakat, szőnyegeket, antik dolgokat, háztartási cikkeket, teleneműket, butorokat, bizományba veszek. Arad, Strada Consistoriului 12. (Batthyány-ucca 23.) I. em. jobb. 1000

KÉZI TOLÓKOCST keresek megvételre. Pollák borkereskedő Arad, Piața Avram Iancu (Szabadság-tér) 10. 10.013

ANTIK butorok olcsón eladók. Arad, Str. Vasile Pagubă 14. (Báthory István-ucca 13.) 679

PLÜSSZÖNYEG 2x3 eladó. Antiqua Arad, Piața Mihai Viteazul 6-9. (Ferenc-tér) d. e. 12-3-ig. 677

VILÁGOS keményfa háló fényezett, teljesen új, olcsón eladó. Arad, Piața Stefan cel Mare (Ferenc-tér) 2. 670

EGY fűrészmotor és egy kukorica mörzsoló eladó. Kereh József Peioa-Maghia ra Uri-ut 1140d) 692

KÉZIMUNKA-anyagok, jumperpamut és selyem, saját készítményű hímzett- és tűllfüggönyök szolid árakban Erneszt üzletében Arad, színház mögött. 108

NUTRIA SZÖRMÉT VENNÉK. Lehet használt férfi városi bunda jó állapotban levő nutria bélelé is. Cimeket kérem leadni (akár telefonon 151. szám) az Aradi Közlöny kiadóhivatalában „Nutria“ jellegre. 20.007

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsai és szimlaszönyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Arad, Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

BUTOR RAKTÁROMBAN ebédlok, háló szobák, valamint kárpitos áruk olcsó áron kaphatók. Wiesenfeld Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 40a) 13585

ROOOCO szalon, álló villany lámpa, csillár, ezüst gyertyatartók, plüsch szalterítő, hímzések, képek, schoslon, ágyak, rugganyos ágycetét kis dírány, ebédlo asztal, asztalok, kézimunkák, szekrény dísztárgyak, kávé és sörös sörvisek, arany órák, asztalomű stb. eladó. Arad, Str. Consistoriului 12. (volt Batthyány-u. 23.) 1000

PERZSASZÖNYEGEK, valódi keleti kelmék különböző nagyságúak eladók Arad, Str. Porumbaru (Knézich-u.) 17. 15.009

CENTRAL-BOBIN valódi nagy Singer varrógép kézimunkára is használható hozzávaló részekkel és rámaival eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 682

RÖVID zongora 30.000 lejért eladó. Három részletben fizethető. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 16.005

NŐI ruhák, cipők, kabát, szövétruha, jutányosan eladók. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 689

REUMA szesz, kitűnően bevált szer köszvény, csusz, idegzésba, stb. ellen. Dr. Földes gyógyszerár Arad. 54

HA olcsón és elegánsan akar befendekedni, vegyen antik butori Salon Artisticeben. Arad, Bulev. Regina Maria (Andrástér) 20. 110

ANTIK BUTOROK, moderna és régi festmények, perzsaszőnyegek, műtárgyak, antik üveg és porcellán tárgyak állandó vétele és eladása. Vidéki meghívásra kituzunk. Ajánlatok a tárgyak és árak megjelölésével Szépművészeti Szalon Arad Ortutay-palota címre küldendők. 13573

Ingatlan.

ARAD, STR. COȘBUC (Wesselényi-ucca) 61. számú magánház 3 szoba fürdőszobával eladó. Bővebbet ugyanott a déli órákban. 307

MAGÁNHAZAK, bérházak és üzletházak jóforgalmu saroküzlettel, megfelelő lakással, 100.000 lejen felül árban eladásra előjegyezve „Argus“-nál Arad, Str. Eminescu (Deák F.-ucca) 1. 156

ELADÓ Aradul-Nom (Ul-Aradon) Kaszárnya-ucca 96. számú magánház. Ertekezni lehet Geck Ferencnél Frank-ucca 94. és Aradon Maresch üzletben. 684

Uzletek.

KÜLVÁROSI sarok magánház nagyforgalmu vendéglő, fűszerüzlettel, háromszobás lakással 325.000 lejért eladó. Egész átadó. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 16.005

Oktatás.

ZONGORÁORÁKAT azok kezdőknek és haladóknak. Arad, Strada Baritiu (Rákóczi-ucca) 15. 685

Különféle.

RÖVID ZONGORÁT, vagy pianót magas összegért bérletre keresek. Ajánlatokat Aradi Közlöny kiadóhivatala továbbít. 615

Figyelem! Férfi-, fiu- és gyermek-ruha eladás! Figyelem!

JOSIF MUZSAY JÓZSEF cég

Arad, a Városi Színházzal szemben 691

eladásait f. 6. február hó 20-ig mélyen lezállított áruk mellett a következőképen eszközöli:

Flu és gyermekruhák, felöltők 10% engedménnyel,
Férfi öltönyök és felöltők 15% engedménnyel,
Téli kabátok, borkabátok, téli mikadók, szőrmés bekeések 20% engedménnyel.

„PLANTOL“

növényzsir a felsorolt cégeknel kaphatók:

Wilhelm Darvas, Neuländer & Kohn, Ludovio Sullk, I. Cozma, Julia Fejér, „Atlantica“, Traugott Dürr,	Dávid Weiss, Josef Robitzek, Georghe Stafa, Nic. Birkenheuer, Rudolf Schenk, R. Blüchauer, Ludovio Färber,	I. Korányi, Özv. Deutsch & Özv. Toraya, Josef Pollák, Arminio Elos, Maxim Maross, Gustav Dürr, Josef Pálffy.
---	--	--

Képviselő: **Joseph Dávid**, Arad, Str. Clorogariu 15. Vécsey-u. 7.

Ujságmakulatura

5 kgr.-os csomagokban =

kapható a kiadóhivatalban

UTLEVELEKRE vizumot a legpontosabban beszerezem. Naponta megy futár. Gyűjtőhelyek: Weinberger épüzet Bulv. Reg. Maria és Weiss Dávid nagykereskedése, a rendőrprefektúra mellett. Dr. Boér Kálmán.

Magasított az Aradi Közlöny rotáció gépe. Kiadóhivatal: Arad, színház mögött.